

סיפורי צדיקים

גליץ רצ"ג
שנה ז' תשע"ח

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא רב ששת סגי נהור עור היה פעם אחת הלכו כולם לקבל פני המלך שבא לשם, והלך רב ששת עמהם מצאו מין אחד, אמר לו הכדים שלמים הולכים לנהר לשאוב מים, אבל כדים השבורים להיכן הם הולכים? מאחר שסומא אתה ולא תראה היכן תלך ולמה אתה הולך. אמר לו בוא וראה שאני יודע יותר ממך, חלף גדוד ראשון כשהוא רועש, אמר לו אותו מין בא המלך, אמר לו רב ששת לא בא, חלף גדוד שני כשהוא רועש, אמר לו אותו מין עכשיו בא המלך, אמר לו רב ששת לא בא המלך, עבר גדוד שלישי כשהוא שותק, אמר לו רב ששת ודאי עכשיו בא המלך, אמר לו אותו מין זו מנין לך? אמר לו מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא. וכתוב 'לא ברוח ה', לא ברעש ה' לא באש ה' ואחר האש קול דממה דקה'. כשבא המלך פתח רב ששת וברך עליו, אמר לו אותו מין את מי שאין אתה רואהו אתה מברך? נתן בו רב ששת עיניו ויצאו ניצוצות של אש וכבו את עיניו של המין.

נדבת הר"ר דוד שמואל הי"ו
לרפואת אביו הר"ר יוסף הי"ו בן גיטל
ולע"נ
מרת גיטל ע"ה ב"ר שמחה בונים

פרשת השבוע

החודש הזה לכם ראש חודשים
(י"ב - ב')

מסופר על הברון ר' שמעון וולף רוטשילד, כי בעת שרצה לקיים מצות כתיבת ספר תורה, הביא מרוסיה סופר סת"ם שנודע כירא שמים וכלמדין גדול, והאיש ישב בביתו של הברון תקופה ממושכת וכתב את ספר התורה בקדושה ובטהרה. סוף סוף נשלמה מלאכת הקודש, ספר התורה היה מוכן והסופר נכנס אצל הברון כדי לקבל את השכר המגיע לו. האם כבר קיבלת סכום כלשהוא על החשבון? שאלו הברון רוטשילד. כן, השיב הסופר, הוא שלף פנקס מכיסו והחל קורא בקול, בחודש אפריל קבלתי כך וכך, בחודש מאי קבלתי כך וכך, בחודש... אך כאן קטע אותו קולו של הברון: עד כדי כך הרעים הברון רוטשילד בקולו, האם סופר סת"ם ירא שמים מונה על פי חדשי הגויים ולא על פי חודשי ישראל או פרשיות השבוע? הגם סופר סת"ם העוסק כל הימים בכתיבת ספרי תורה עובר על הנאמר ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך, ובדברו נטל הברון רוטשילד את ארנקו ושילם לסופר את שכרו, ואמר כשאתה הולך קח עמך את כל יריעות ספר התורה שכתבת.

בא אל פרעה (י' - א')
מסופר על הרה"ק רבי יצחק מווארקיי זיע"א, ביקש פעם מגביר יהודי שילך להשתדל אצל שר הפלך בענין הנוגע לצרת הכלל. חשש אותו גביר מללכת, כי ידע שהשר הוא כעסן גדול, ועלול לגרום לו רעה. אמר לו הצדיק: ראה, הקב"ה לא אמר למשה רבנו "לך אל פרעה" אלא "בא אל פרעה, בא ונלך יחד אמר למשה, ואהיה עמך שם.

מי ומי ההולכים (י' - ח')
מסופר: היה זה שנים אחדות אחר השואה, כאשר השתתף הרה"ק בעל ה"לב שמחה" מגור זיע"א בסעודת היולדת זקה"ק הרה"ק ה"שפת אמת" (יומא דהילולא ה' שבט) יחד עם תלמידי ישיבת "שפת אמת". במהלך הסעודה אמר להם: פרעה מלך מצרים בשאלתו "מי ומי ההולכים", הציע למשה רבינו פשרה, "מי" בגימטריא חמישים, ו"מי" שוב חמישים, לאמור, חצי מהעם יצאו, ומחציתם ישארו במצרים. ומשה רבינו משיבו חד משמעית, "בנערינו ובזקנינו נלך" "נלך" בגימטריא מאה, היינו ההליכה תהיה במלוא מאת האחוזים רמיזה ברורה לשלמות שהוא חותר אליה.

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 5:41 ת"א: 5:42 ר"ת: 6:20

בא

זמני כניסת שבת
ירושלים: 4:26 ת"א: 4:40

לשחרורי, וכך תקבל את החוב שלך במהרה. הצעה זו מצא חן בעיני הפריץ, הוא הורה לשחרר את החוכר מאזיקיו, ובמקומו כלא את הרב הקדוש רבי משה לייב מסאטוב בתור משכון חי תמורת חוב דמי החכירה.

ישב איפוא רבי משה לייב בכלא החשוך, כבול באזיקים, כשהוא שמח על כי עלה בידו לקיים מצוות פדיון שבויים, אולם כאשר הגיעה שעת תפילת מנחה והוא התבונן במצבו וראה היכן הוא נמצא, חרה לו היטב יחסו של הפריץ המרושע ליהודי אומלל ובני משפחתו, מסירות נפשו של רבי משה לייב עשה רעש גדול בשמים: כיצד אפשר להשאיר צדיק כזה אסור בנחשתיים, לאחר שהוא קיים בגופו מצווה כה חשובה כמצוות פדיון שבויים. לפתע חלה הפריץ בצורה רצינית למדי, הוא שלח לקרוא לכומר שלו, כדי להתוודות באוזניו על חטאיו לפני שיסתלק מן העולם הזה, בין שאר חטאיו הוא גם הזכיר את המעשה בחוכר היהודי שנכלא, וכיצד בא יהודי ומסר את עצמו לשבת במקומו. עכשיו אני מבין מדוע חלית לפתע פתאום, אמר לו הכומר והמשיך ואמר בקול תקיף: אם החיים יקרים בעיניך שחרר מיד את היהודי ההוא, ובקש ממנו סליחה ומחילה, עם יהודי אסור להתחיל ובמיוחד עם יהודי כזה שהוא צדיק וקדוש.

מיד שלח הפריץ את משרתו לשחרר את רבי משה לייב ולהביאו אליו, אולם המשרת חזר בידיים ריקות ואמר כי היהודי מסרב להשתחרר מאזיקיו, מדוע הוא מסרב? כזה דבר עוד לא שמעתי שאדם יסרב להשתחרר מבית הסוהר, תמה הפריץ שהתפתל בכאביו, הוא טוען, השיב המשרת, כי על ידי שחרורו לא יושע בעל הפונדק, לכן הוא תובע כי הפריץ ימחול ליהודי החוכר את כל החוב, תמורת הצער שגרם לבעל הפונדק במעצרו הממושך. טוב, אמר הפריץ לך ואמור לו בשמי, כי אני מוותר על החוב, שחרר אותו והביאו מייד לכאן, שוב חזר המשרת והודיע, כי היהודי מסרב להוריד את אזיקיו, הוויתור על החוב עדיין לא מספק אותו, כי מאין יחיה בעל הפונדק אם כל הכנסותיו ילכו לכיסוי החוב שהוא חייב מן הסתם, והוא ישקע שוב בחובות ולא יהיה לדבר סוף.

מסירות נפש של רבי משה לייב מסאטוב

עבור פדיון שבויים

מסופר: הרה"ק רבי משה לייב מסאטוב זיע"א (יומא דהילולא ד' שבט) היה פעם בדרך והגיע לכפר אחד, שם ביקש להיכנס לפונדק שהיה חכור בידי יהודי, הוא מצא את הפונדק סגור, ולשאלתו ספרו לו השכנים, כי בעל הפונדק פיגר בתשלום דמי החכירה, ומשום כך כלא אותו הפריץ בעל האחווה בבית הסוהר, ואילו את אשתו וילדיו גירש מהמקום, הם הוסיפו וסיפרו כי שמעו מפי הפריץ כי מנוי וגמור עמו לא לשחרר את מושקה היהודי מבית כלאו, כל עוד לא תביא לו אשתו את כל הכסף המגיע לו.

הצדיק רבי משה לייב נחרד לשמע האסון שפקד משפחה יהודית, הוא התאכסן פעם בפונדק זה והכיר היטב את החוכר כיהודי ישר וירא שמים. הלך איפוא רבי משה לייב אל הפריץ ללא שהיות, וניסה לדבר עמו ולרכך את לבו הקשה כאבן, שעה ארוכה ניסה לשוחח עמו ולבקש שירחם על החוכר היהודי שלא אשם בכך שאין לו מספיק הכנסות מהפונדק. שירחם על משפחה יהודית מסכנה, על אשה וילדים שנזרקו לרחוב. אולם כל זה היה ללא הועיל, הפריץ אמר כי החוכר חייב לו את כספי החכירה זה זמן רב, וכי הוא לא ישחרר אותו, ולא איכפת לו שיירקב בכלא, כל זמן שלא יקבל את הסכום המלא שמגיע לו ממנו. "ואם הוא יוסיף לשבת בכלא יש לכבודו סיכוי לקבל את הכסף?" ניסה רבי משה לייב לשכנע את הרשע. אדרבה אם יינתן לו לפתוח את הפונדק ולהרוויח כסף, יש תקווה שיוכל לסלק את חובו, אולי בתשלומים טיפין טיפין, אבל אם הוא יחזק בכלא הרי אין שום סיכוי לכך.

בראותו כי הפריץ איתן בדעתו להמשיך ולהחזיק את החוכר בבית הסוהר בכל מחיר, אמר רבי משה לייב כי יש לו הצעה, קח אותי במקומו לכלא, ושחרר את היהודי כדי שיוכל לנהל את הפונדק, אם ישמעו היהודים כי אני יושב בכלא, יאספו את הכסף הדרוש

משל ונמשל

כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבו וידעתם כי אני ה' (י' א' – ב') משל לאמא אחת שהביאה את בנה היחיד לתלמוד תורה ללמדו תורה, מוסר ודרך ארץ. כשראתה שיש מקל ביד המורה לייסר בו את התלמידים, חרדה ואמרה למורה שלא יכה בשבט את בנה, כי הוא רך וענוג ואינו מסוגל לשבט מוסר. אמר לה המורה שהחכם מכל אדם אמר "חושך שבטו שונא בנו" וכל זה לטובתו. אך האם לא קיבלה ואמרה כי בנה בטבעו עקשן וכעסן, ואין לפעול עליו ביד חזקה, כי אדרבה יוסיף להמרות וימאן לשמוע, ולכן היא הציעה לו, שבשעה שיכה בשבט את אחד התלמידים הסוררים, יעמיד את בנה התכשיט על ידו, כדי שיסתכל ויתבונן ויקח מוסר. קיבל המורה את עצתה וכן עשה. והבן הזה נתגדל לתפארת ונעשה תלמיד טוב וחרוץ.

הנמשל: משה רבינו אמר "ילך נא ה' בקרבנו כי עם קשה עורף הוא. וכוננתו לומר, "ילך נא בקרבנו" בנשיאת כפים וישמרם, כי עם קשה עורף הוא, ולא תפעול אצלם כלום על ידי מכות ודין קשה, אלא רק בחסד וברחמים, אז ינהרו אחריו. וזהו שאמר כאן הכתוב "כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבנו". כלומר, כי עד עתה המכות המופלאות והאותות היו בשרם של ישראל ולא שבו אלי, אלא עוד הוסיפו סרה. ברם מעתה אשית אותותי אלה בקרבנו במצרים, לעשות נקמה באויבי בני ישראל, ועל ידי זה "וידעתם כי אני ה'" יבואו לאמונה שלמה

(אוצר חיים)

הפריץ נתקף שיעול חזק והרגיש כי שעתו האחרונה מתקרבת, בשארית כוחותיו הוא ציווה על המשרת לרוץ מהר לבית הכלא ולומר ליהודי, כי הוא הפריץ מוכן לוותר לחוכר על דמי החכירה של שנה מראש.

עתה חזר המשרת כשרבי משה לייב הולך עמו, הפריץ שמח בראותו ומיד הרגיש קצת הקלה במכאוביו, עתה סלח נא לי וברך אותי שאבריא במהרה, ביקשו הפריץ. השיב הצדיק: על הצער שגרמת לי ולבעל הפונדק שלך באמת כיפרת כבר, אולם על הסבל ועגמת הנפש שהיו מנת חלקם של אשתו וילדיו, אין אני יכול למחול לך, תעבור השנה והחוכר שוב יצטרך לדאוג מאין יקח כסף כדי לשלם לך? אתה הרי רואה בעצמך שדמי החכירה גבוהים מדי, מסתבר שאין הפונדק יכול לשאת בהוצאה גבוהה שכזו, אם אתה מוכן לקצץ את דמי החכירה בחצי, ומבטיח לי כי לעולם לא תשוב לצער את החוכר הישר שלך ואת משפחתו, אמחול לך ואתה תהיה בריא. לפריץ לא היתה כל ברירה אלא להסכים, הוא הורה מיד על עריכת הסכם חדש עם החוכר, שבו הוא הסכים לוותר על החוב הישן, וכן על דמי חכירה לשנה מראש, לאחר מכן ישלם החוכר את מחצית דמי החכירה לפי האפשרויות שיהיו לו. כאשר נסתיימה ונחתמה העסקה, הרגיש הפריץ טוב יותר ומחלתו נעלמה באותה פתאומיות שבה היא באה. רבי משה לייב נסע לפונדק ועוד הספיק להתפלל שם מנחה, כשהחוכר ומשפחתו שמחים על הצלתם המופלאה.

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

צִין אדם לחברו

לוותר על עולם הבא בשביל יהודי מסופר על אשה שבאה לפני הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זיע"א (יומא דהילולא ד' שבט) וזעקה מקירות ליבה: רבנו קדוש ישראל יתפלל על בתי חולה, מסוכנת היא רחמנא ליצלן, בירך אותה הצדיק שהקב"ה ישלח לה רפואה שלימה. "לא רבנו" אמרה האישה במר נפשה, "איני זוה מכאן עד שישבע לי בחלקו לעולם הבא שבתי תתרפא.. "נשבע אני בחלקי לעולם הבא שבתך תתרפא אם ירצה השם, לכי לשלום ובטחי ברופא כל בשר" אמר רבי משה לייב. כשיצאה האשה, שאל אותו אחד ממקורביו: רבנו, מה ראה להישבע בחלקו לעולם הבא שבתה של זו תתרפא? היא הרי חולה מסוכנת לא עלינו. ענה לו רבי משה לייב: שקולה שעה אחת של נחמת אם בישראל כנגד כל העולם הבא של משה לייב.

משגת לקנותם. הרבי שתק והיהודי יצא כלעומת שבא. למחרת היום נשמעו דפיקות על דלתו של האיש, אברך מחסיד הרבי מגור עמד בפתח הוא הושיט לו שקית בידו ואמר: הרבי שלח לכם שקית זו. כשפתח היהודי את השקית מצא בה תפחים גדולים אדומים ומתוקים. עוד אין הוא מספיק ולהלל את הרבי, והנה כעבור מספר ימים נשנה המעשה, אותו אברך מופיע שוב בבית האיש ובידו שקית נוספת, "הרבי צווה" הוא אומר ועוזב את הבית. כך נמשך הדבר מספר שבועות עד שחדלו כאבי הלב וחלפו כלעומת שבאו. מדי מספר ימים הופיע האברך ובידו שקית מלא בתפחים יפים ונאדרים עבור היהודי. "אין בעל מופת כהרבי מגור" שח אחר כך אותו יהודי שנמנה על עדת הפרושים באחוני רבים מבני ירושלים.

צדקה אמיתית ובשמחה

מסופר על הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א (יומא דהילולא ז' שבט) שעמל שלושה חדשים, עד שהשיג כמה פרוטות להוצאות הנסיעה אל ה"חווה" הקדוש מלובלין זיע"א. נפרד ברוב שמחה מבני ביתו ויצא לדרך. והנה קולטות אוניו קול של בכי. ניגש ושאל מה קרה? ענה הלה: למה לא נבכה? הסוס היחיד שפרנס אותנו נפל מת, הוציא רבי דוד את צרור כספו ומסרו ליהודי המסכן, חזר הצדיק לביתו שמח מפום לעצמו נסיעה טובה! נסיעה טובה!

אהבת ישראל של ה"בית ישראל" חוט של חסד ואהבת הזולת להט בקירבו של הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זיע"א. מסופר על יהודי ירושלמי שהשתייך לעדת הפרושים, נתקף בכאב לב חזק, הוא סירב בתחילה לשמוע מהרעיון להבנס אל הרבי ה"בית ישראל" ולהתייעץ עימו, ולכן הלך להתייעץ ברופאים, אך כל דרכיו ונסיונותיו בנושא העלו חרס בידו. משכלו כל הקיצין, נבנס האיש אל הרבי והתאונן על רוע מצבו. "אין כמו תפוחים יפים לכאב לב" ענה הרבי בקצרה, אמנם כן רבי, ענה היהודי בכאב, אך תפוחים עולים כסף רב ואין יד כל אחד

הילולא דצדקיא

שבת קודש ד' שבט
אשר בן יעקב משבטי קה (ב"א ש"כ) הרה"ק רבי אברהם ב"ר אלכסנדר הכהן מקאליסק (תק"ע) הרה"ק רבי משה יהודה לייב מסאסוב ב"ר יעקב (תקס"ז)

יום ראשון ה' שבט
הרה"ק רבי יהודה אריה לייב ב"ר אברהם מרדכי ("שפת אמת" מגור - תרס"ה)

יום שני ו' שבט
הרה"ק רבי יצחק מקאליש ב"ר אהרן אריה מפרעמישלאן (ת"ר) הרה"ק רבי חיים צבי ב"ר חנניא יו"ט (עצי חיים - תרפ"ו)

יום שלישי ז' שבט
הרה"ק רבי ישראל חריף מסטאנוס ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט - תפארת ישראל) הרה"ק רבי דוד מלעלוב ב"ר שלמה-תקע"ג)

יום רביעי ח' שבט
הרה"ק רבי ראובן הלוי ב"ר יעקב הורוויץ מדזארנאווצא (דודאים בשדה - תקפ"ט)

יום חמישי ט' שבט
הרה"ק רבי ראובן הלוי ב"ר חיים הורוויץ מדזארנאווצא (דודאים בשדה - תקפ"ט)

יום שישי י' שבט
הגה"ק רבי מאיר קאצינעלבוין ב"ר יצחק (מהר"ם פדווא - שכ"ה) הרה"ק רבי שלום מורח: ידידיע שרעבי (סידור הרש"ש - תקמ"ב) הרה"ק רבי יוסף יצחק הר"צ מליובאוויטש ב"ר שלום דובער (תש"י)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" ו"מפרסם יוסף הדר"ם" על המצוות.

השארת הפת על השלחן בשעת ברכת המזון (ג')

א) אם כבר מונח פת שלימה על השלחן מהתחלת הסעודה, טוב שלא להסירה עד אחר ברכת המזון. (שו"ע הרב סימן ק"פ ס. ג')

ב) בימינו שאין הרגילות כלל ליתן שיורי הלחם לעניים, אין צורך להשאיר פתיתין כשיעור נתינה, אלא די במעט פירורים ותו לא, ובפרט אם יודעים ששיורי הפת ילך לאיבוד. (שו"ת אז נדברו חי"א סימן מ"ו).

ג) לכתחילה יש לשייר מהפת שהיה על השלחן בעת האכילה, ולא יאכל כל הפת, ואח"כ יביא איזה חתיכת פת שלא היה על השלחן כלל, בכל עת האוכל. (שלחן הטהור על שו"ע שם, בור זהב ס"ק א')